

Fondacija Institut za otvoreno društvo
Predstavništvo Cima Gore

NVO Mladi Romi

Opština Kotor

LOKALNI AKCIONI PLAN INKLUZIJE RAE POPULACIJE U OPŠTINI KOTOR ZA PERIOD OD 2011 - 2015 GODINE

K O T O R
Jun, 2011 godine

SADRŽAJ:

I	<i>Uvod</i>
II	<i>Razlozi za donošenje Lokalnog plana</i>
III	<i>Situaciona analiza</i>
IV	<i>Prioritetne oblasti</i>
V	<i>Pravni status i personalna dokumentacija</i>
VI	<i>Obrazovanje</i>
VII	<i>Zdravlje i zdravstvena zaštita</i>
VIII	<i>Zapošljavanje i prava iz radnog odnosa</i>
IX	<i>Socijalna i dječja zaštita</i>
X	<i>Uslovi stanovanja i života</i>
XI	<i>Očuvanje identiteta, kulture i tradicije</i>
XII	<i>Učešće REA u društvenom i javnom životu</i>
XIII	<i>Finansiranje</i>
XIV	<i>Monitoring i evaluacija realizacije Lokalnog plana</i>

U V O D

Lokalni akcioni plan inkluzije Roma, Aškalija i Egipćana u opštini Kotor za period od 2011-2015 godine je strateški dokument kojim se na detaljan način definiše politika opštine Kotor prema RAE populaciji. Lokalni akcioni plan je kreiran u cilju poboljšanja položaja RAE zajednice i sistemskog rješavanja njihovih problema.

Dokumenti na koje se oslanja Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u opštini Kotor su :

- Strategija razvoja i redukcije siromaštva u Crnoj Gori,
- Nacionalni Akcioni plan za implementaciju „Dekade uključenja Roma 2005 - 2015
- „ Zakon o manjinskim pravima i slobodama, kao i
- Strategija za poboljšanje položaja RAE populacije u Crnoj Gori 2008-2012 godine.

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE zajednice naglašava važnost sledećih oblasti :

- regulisanja personalne dokumentacije,
- obrazovanje,
- očuvanje identiteta,
- kulture,
- tradicije,
- zapošljavanje,
- zdravlje,
- stanovanje i
- aktivnije učešće u društvenom i javnom životu.

Ovim dokumentom se Opština Kotor obavezuje da će pružiti podršku i raspoložive resurse za realizaciju predloženih mjera, animirati relevantne i odgovorne aktere kako bi ovaj dokument postao nosilac promjena namjenjenih RAE pripadnicima u narednih pet godina .

Radna grupa/stručni tim se bavio izradom ovog plana od juna 2010 godine do februara 2011 godine. Stručni tim činili su predstavnici relevantnih lokalnih institucija i organizacija:

- Opština Kotor,
- Zavod za zapošljavanje - Biro rada Kotor,
- Osnovna škola „Njegoš“ Kotor,
- Centar za socijalni rad za opštine Kotor i Tivat,
- Dom zdravlja Kotor-Dobrota.

Navedeni subjekti su učestvovali u planiranju Lokalnog plana akcija kojim se definiše presjek trenutnog stanja i položaja RAE zajednice, kao i skup mjera za

rešavanje definisanih problema sa kojima se pripadnici ove zajednice susreću u raznim oblastima.

LAP predstavlja skup prioriternih i konkretnih mjera i aktivnosti pravnog, političkog, ekonomskog, socijalnog, obrazovnog, kulturno informativnog, zdravstvenog i drugog karaktera, njihovih nosilaca, rokova i finansijskih izvora za njihovu realizaciju.

SITUACIONA ANALIZA ZA OPŠTINU KOTOR

Rezultati analize anketnog materijala koji su po instrukcijama NVO "Mladi Romi" obilaskom porodica pripremili članovi NVO „Udruženje Roma, Egipćana i Aškalija -Kotor“ pokazuju da na području opštine Kotor živi :

- 39 porodica domicilnih Roma, Egipćana i Aškalija sa, ukupno 171 članom i
- 7 porodica raseljenih sa Kosova i Metohije, čijih 21 član trenutno ima status „stranci sa nastanjenjem u Crnoj Gori.“

■ I STATUS I STRUKTURA PORODICA

1. Status i broj članova porodica :

Status porodica	Broj porodica :	Ukupni broj članova :
Domicilne porodice	39	171
Porodice raseljene sa Kosova, čiji članovi imaju status stranca sa nastanjenjem u Crnoj Gori	7	21
U k u p n o :	46	192

2. Brojčana struktura porodica

a) Struktura domicilnih porodica:

Broj članova porodica										Ukupno
Sa:	2	3	4	5	6	7	8	9	10 više	
1										
7	5	4	6	5	4	1	4	1	2	39

b) Struktura porodica raseljenih sa Kosova i Metohije:

Broj članova porodica										Ukupno
Sa:	2	3	4	5	6	7	8	9	10 više	
1										
2	-	2	2	1	-	-	-	-	-	7

3. Starosna struktura članova:

a) Domicilnih porodica:

starost	do 6 godina	7-14	15-18	19-30	31-40	41-50	51-60	61-70	Preko 70god.	ukupno
muški	23	23	5	10	14	9	2	2	-	88
ženski	21	17	9	14	12	6	4	-	-	83
ukupno	44	40	14	24	26	15	6	2	-	171

b) Porodica raseljenih sa Kosova i Metohije

starost	do 6 godina	7-14	15-18	19-30	31-40	41-50	51-60	61-70	Preko 70god.	ukupno
muški	2	2	1	1	3	1	-	-	-	10
ženski	2	2	1	3	1	2	-	-	-	11
ukupno	4	4	2	4	4	3	-	-	-	21

4. Polna struktura:

Status porodica	Muških:	Ženskih:	Ukupno:
Domicilne	88	83	171
Raseljeni sa Kosova	10	11	21
Ukupno:	98	94	192

II. USLOVI STANOVANJA

Porodice žive u prigradskim naseljima: Škaljari - Trojica, Kavač - Lovanja, Dobrota - Sveta Vrača, Kamp, Sveti Stasija, Risan.

Porodice žive u prigradskim naseljima: Trojica, Sveti Vrač, Dobrota, Kamp bb., Sveti Stasija, Lovanja i Škaljri.

Naselja su, relativno dobro uređena i snabdjevena osnovnom infrastrukturom, osim naslja „ Lovanja" u kome su uslovi života i stanovanja ispod minimuma i uslova koji su nedostojni za čovjeka.

a) stanarski status porodica

Porodice stanuju u :	Broj porodica :	%
Sopstvenoj kući, koja je legalizovana	10	21,73
Sopstvenoj kući, koja nije legalizovana ili se nalazi u fazi legalizacije	-	-
U sopstvenom stanu/ garsonijeri	3	6,55
U baraci od trvodog materijala, na društvenom zemljištu	23	50,00
U baraci od kombinovanog materijala (daske, lim, karton i dr.)-nužni smještaj-na društvenom zemljištu	5	10,86
Kao podstanari	5	10,86

b) Površina stambenog prostora

Stambeni prostor u metrima kvadratnim:									
Do 15 m	%	16-30 m	%	31-50 m	%	51-70 m	%	Preko 70 m	%
5	10,86	14	30,45	15	32,60	7	15,23	5	10,86

c) Starost stambenih objekata

Do 10 godina	%	11-25	%	26-40	%	Preko 40 godina	%
11	23,91	9	19,56	14	30,45	12	26,48

d) Uslovi stanovanja i opremljenost stanova su veoma loši, što potvrđuju neki od slijedećih podataka :

- 42 ili 91,30 % stanova ima struju, dok 4 ili 8,70 % nema struju,
- u 28 ili 60,86 % stambenih jedinica je uvedena voda, dok vodu u stanu nema 18 ili 39,14 % porodica,

- kupatilo i sanitarni čvor ima 15 ili 32,60 % stambenih jedinica, dok to nema u 31 ili 67,40 % stambenoj jedinici,
- osnovni namještaj i neophodne kućne aparate posjeduju 32 ili 69,56 % porodica, dok to ne posjeduje 14 ili 30,44 % porodica,
- računar posjeduje 9 ili 19,56 % porodica.

Poseban problem porodicama RAE populacije sa područja opštine Kotor predstavlja nedostatak adekvatnih parcela za sahranjivanje preminulih članova

Preminule članove sahranjuju u :

Mjesto sahrane preminulog člana	Broj porodica	%
1. Na lokalnom groblju na kome se sahranjuju i ostali	3	6,52
2. Na groblju sa područja opštine Cetinje	9	19,56
3. Na groblju sa područja opštine Podgorica	29	63,06
4. Na teritoriji Kosova I metohije	5	10,86

III MATERIJALNI POLOŽAJ PORODICA:

Podaci pokazuju da je materijalni položaj porodica veoma loš, jer se :

- u radnom odnosu od 91 radno sposobnog člana, nalazi se svega 18 ili 19,78 %, porodica,
- penziju koristi 1 ili 1,14 % lica, a
- materijalno obezbjeđenje porodice (MOP ili ranije zvanu, socijalna pomoć), koristi 13 ili 28,26 porodica.;
- pravo na pomoć od strane drugog lica koriste 2 ili 2,19 % lica
- bez stalnih prihoda je čak 17 ili 36,95 % porodica, što je veoma zabrinjavajuće.

a) Izvori prihoda:

Br.	Prihodi se ostvaruju	Br. porodica	%
1.	Lični dohodak ili dohodci člana/ova porodice	13	28,26
2.	Bavljenje poljoprivredom	0	0,00
3.	Zanatstvom	1	2,17
4.	Trgovinom	0	0,00
5.	Sakupljanjem sekundarnih sirovina	12	26,08
6.	Obavljanjem sezonskih poslova	3	6,25
7.	Materijalno obezbjeđenje porodice	10	21,73
8.	Penzija	1	2,17
9.	Pomoć rodbine	1	2,17
10.	Humanitarna pomoć	3	6,25

11.	Prosjačenje	2	4,34
12.	Ni sami ne znaju	1	2,17
13.	Tudja pomoć i njega	2	4,34
14.	Neki drugi izvori	2	4,34

Napomena: Neke porodice ostvaruju prihode iz više izvora, pa su broj i % povećani.

b) Visina prihoda članova porodica :

Bez prihoda	%	Do 100 €	%	101-200 €	%	201-300 €	%	301-400 €	%	Preko 400 €	%
17	36,95	6	13,04	20	43,47	13	28,26	3	6,52	-	-

Napomena: proizilazi da je broj porodica veći, jer više članova 1 porodice ostvaruje prihode iz različitih izvora. (zato su pod,tačkom b) navedeni prihodi članova porodica ,,).

c) Prihodi, po mišljenju članova porodice mogu :

U potpunosti da zadovolje osnovne potrebe porodice		Djelimično mogu da zadovolje osnovne potrebe porodice		Ne mogu da zadovolje ni osnovne potrebe porodice	
Br,	%	Br.	%	Br.	%
0	0,00	8	17,39	38	82,61

d) Vrste problema koji najviše ugrožavaju socijalno-ekonomski položaj porodica:

Vrsta problema	Značaj problema za porodicu					
	Veoma značajan za:	%	Značajan u manjoj mjeri za:	%	Nema veliki značaj za :	%
1.Nedostatak stambenog prostora	37	80,43	6	13,04	3	6,52
2.Nedostatak: hrane, odjeće,obuće	24	52,17	12	26,08	10	21,73
3.Nemogućnost zarade	37	80,43	5	10,86	4	8,69
4.Loše zdravlje i	4	8,96	7	15,21	7	15,21

zdravstvena zaštita						
5. Troškovi školovanja djece	5	10,86	6	13,04	8	17,39

IV OSTVARIVANJE SOCIJALNO-ZAŠTITNIH PRAVA:

- a) JU Centru za socijalni rad u Kotoru, pripadnici RAE populacije su se obraćali za ostvarivanje slijedećih socijalno-zaštitnih prava :

Traženo ostvarivanje prava	Broj	%	Ostvareno	%	Nije ostvareno	%
Materijalno obezbjedjene porodice (MOP)	17	36,95 %	13	28,26	4	8,96
Trenutne novčane pomoći	6	13,04	6	13,04	-	-
Za odlazak djece na ljetovanje/zimovanje	-	-	-	-	-	-
Za nabavku udžbenika i školskog pribora	1	2,17	1	2,17	-	-
Za rješavanje stambenog pitanja	1	2,17	0	0,00	1	2,17
Za pomoć i njegu od strane drugog lica	2	2,19	2	2,19	-	-

- b) Problema RAE populacije bi ,po mišljenju pripadnika ove manjnske zajednice trebalo da rješavaju:

Poloožaj pripadnika RAE populacije bi trebalo da rješavaju:	Broj	%
1. Državni organi	19	41,30
2. Organi Lokalne samouprave	11	23,91
3. Humanitarne organizacije	1	2,17
4. Sami pripadnici RAE populacije	0	0,00
5. Medjunarodne organizacije	0	0,00
6. Neko drugi	8	33,33
7. Ne znam	7	15,21

Indikativno je da ni jedan anketirani nije ukazao na neophodnost višeg angažovanja pripadnika ove manjnske zajednice u rješavanju sopstvenih problema i sopstvenog položaja.

V JEZIČKI IDENTITET:

Članovi porodice se služe :	Broj	%
1. romskim jezikom	11	23,93
2. crnogorskim/ srpskim/bošnjačkim jezikom	9	19,56
3. albanskim jezikom	17	36,95
4. mješavinom jezika	9	19,56

Jezik je jedan od najbitnijih elemenata za očuvanje nacionalnog identiteta, što bi trebalo imati u vidu pri planiranju i realizaciji aktivnosti iz LPA, jer podatak da srazmjerno mali procenat RAE populacije govori maternjim jezikom, nije ohrabrujući.

VI STANJE PERSONALNE DOKUMENTACIJE :

Rezultati istraživanja pokazuju da je neriješen pravni status većeg broja porodica a, pogotovu nedostatak personalne dokumentacije, i u opštini Kotor veliki problem za pripadnike REA populacije.

Podaci o posjedovanju JEDINSTVENOG MATIČNOG BROJA, kao osnovnog indikatora koji ukazuje na stanje personalne dokumentacije svakog lica, jasno ukazuju na ovaj problem. Ovo tim prije što se problem multiplicira i onemogućava ostvarivanje ostalih ličnih a i kolektivnih prava REA populacije.

a) Podaci o posjedovanju identifikacionog broja:

Posjeduje JMB	%	Posjeduje br. Legitmacije raseljenog lica (koje u CG više ne važe)	%	Ne posjeduje identifikacioni broj	%
149	77,60	10	5,20	33	17,28

Poseban problem pripadnicima REA populacije predstavlja ne posjedovanje crnogorskog državljanstva. Ovo se odnosi ne samo za lica raseljena sa Kosova i Metohije, već i na veliki broj domicilnih REA, koji su, zbog odredbi Zakona o crnogorskom državljanstvu ,praktično ,u svojoj zemlji postali stranci.

b) Podaci o državljanstvu:

Posjeduje crnogorsko državljanstvo	%	Posjeduje državljanstvo druge	%	Postupak za sticanje crnogorsk	%	Nema pravo na crnogorsko državljanst	%

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u opštini Kotor za period od 2011 - 2015 godine

		države		og državljan stva je u toku		vo	
47	24,4 7	118	61,4 8	24	17,7 7	4	2,0 8

c) Posjedovanje elektronske dokumentacije:

Posjeduje novu ličnu kartu	%	Posjeduje elektronski pasoš	%	Posjeduje dokumenatciju čija je važnost istekla	%
21	10,93	11	5,72	23	11,97

VII STANJE U OBLASTI OBRAZOVANJA :

a) Pismenost odraslih članova:

Potpuno pismen/a				Polupismen/ a				Nepismen/a			
m.	%	ž.	%	m.	%	ž.	%	m.	%	ž.	%
19	39,58	13	25,00	1	2,08	2	3,84	20	41,66	38	71,15

b) Školska sprema odraslih članova:

Stepen školske sprema	Muških:	%	Ženskih :	%
1. Nije pohađao/la školu	16	34,33	38	73,07
2. Pohađao/la osnovnu školu, ali nije završio/la	14	30,16	7	14,46
3. Završena osnovna škola	13	25,59	3	5,76
4. Završena srednja škola/zanat	3	5,76	3	4,79
5. VSS	2	4,16	1	1,92

c) Uključenost djece u ustanove predškolskog vaspitanja i obrazovanja, tokom školske 2009/ 10 godine:

Predškolsku ustanovu pohađja	Dječaka	%	Djevojčica	%
	1	4,00	1	4,34
Predškolsku ustanovu na pohađja	24	96,00	22	95,66
Djecu u predškolske ustanove bi slali, ali zbog plaćanja boravka	7	14,58	8	34,78

djeteta u ustanovi to ne mogu

d) Obuhvaćenost djece osnovnim obrazovanjem u školskoj 2009/10 godini :

Pohađanje osnovnih škola	Učenika	%	Učenica	%
Školu redovno pohađalo na početku školske godine	23	92,00	20	86,95
Školu povremeno pohađja	1	4,00	2	8,69
Tokom prvog polugodišta pohađjanje nastave prekinulo	2	8,00	4	17,39
Nastavu , zbog nemogućnosti roditelja da im obezbijede odjeću, obuču, udžbenike I školski pribor ne pohađja	1	4,00	2	8,69
Zbog bolesti nastavu ne pohađja			2	8,69
U školu ne idu, jer to ne žele	4	16,00	2	8,69

- e) Tokom školske 2009/10 godine Srednju školu ne pohađja ni jedan učenik /ca.
- f) Sa područja opštine Kotor ne studira ni jedan pripadnik/ca RAE populacije.
- g) Interesovanje subjekata za uključivanje djece u vaspitno-obrazovni proces :

Za uključivanje djece u vaspitno-obrazovni sistem su se interesovali :

Lokalna zajednica	%	NVO sektor	%	Lokalne Škole	%	Ostali	%
1	2,17	12	26,08	2	4,34	5	10,86

h) Udžbenike I školski pribor u školskoj 2009/10 godini učenicima su obezbijedili :

r.br.	Udžbenike i školski pribor obezbijedili	Broj učenika	%
1.	Roditelji	18	41,86
2.	Institucije I organizacije	14	32,55
3.	Koriste se stari udžbenici	2	4,65
4.	Udžbenici nijesu nabavljeni	9	20,94

Za 48,83% učenika/ca udžbenici su nabavljeni na vrijeme tj.prije 1.septembra 2009.godine,dok su za 37,20 % učenika udžbenici nabavljeni kasnije.

i) Pomoć učenicima pri učenju i izradi domaćih zadataka:

Učenicima pomažu:

Član porodice	%	Neko drugi	%	Nema ko da pomogne	%
18	41,86	1	2,32	24	55,81

Shvatanje značaja obrazovanja djece za emancipaciju pripadnika RAE populacije:

Sigurnost RAE zajednice bi bila veća ukoliko bi se djeca školovala:

Da	%	Ne	%	Bilo bi isto	%	Ne znam	%
25	54,34	-	-	20	43,47	1	2,17

Aktivnosti na podizanju nivoa svijesti o značaju obrazovanja za emancipaciju i poboljšanje položaja odraslih pripadnika RAE populacije sa područja opštine Kotor, bile bi preporučljive, jer procenat od 43,47 % na to ukazuje.

VIII ZDRAVLJE I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA :

Loši uslovi života, ekstremno siromaštvo, nizak obrazovni nivo i nivo zdravstvene kulture utiču na zdravlje pripadnika RAE populacije sa područja opštine Kotor, što posebno potvrđuju: visok procenat mrtvorodne djece i veliki broj invalidnih lica.

- Pravo na, uslovno rečeno, besplatnu zdravstvenu zaštitu su ostvarili članovi 30 ili 65,21 % porodica,
- Ovo pravo , u prvom redu zbog nedostatka personalne dokumentacije nijesu ostvarili članovi 16 ili 34,79 % porodica.

Broj invalidnih lica je iznad prosjeka, što pokazuju slijedeći podaci :

Vrsta invaliditeta	Broj djece	%	Broj odraslih	%
1.Oštećenje vida,sluha ili govora	8	8,16	3	4,10
2.Fizički invaliditet	2	2,04	5	6,84
3.Distrofija, paraliza	4	4,08	3	4,10
Ukupno :	14	14,28	11	15,06

Na nizak nivo znanja iz zdravstvene kulture upućuju slijedeći podaci :

- na redovne ginekološke preglede ide 16 ili 34,04 % djevojaka i žene,
- povremeno na te preglede idu 3 ili 6,22 % djevojaka i žena,
- na preglede uopšte ne ide 28 ili 59,74 djevojaka i žena,
- u porodilištu je rodjeno 20 ili 42,55 % djece,

- djecu na redovne kontrole i vakcinacije vodi, ili je vodilo 13 ili 28,26 % porodica,
- djecu povremeno na kontrole i vakcinacije vodi ,ili je vodilo 5 ili 10,88 % porodica,
- djecu na ljekarske kontrole i vakcinacije ne vodi, ili nije vodilo 28 ili 60,86 % porodica .

Posebno zabrinjavaju podaci da :

- samo 1 ili 2,17 % porodica može da ,za novorodjenče obezbijedi dovoljno dječje hrane,
- 10 ili 21,39 % porodica može,za novorodjenče djelimično da obezbijedi dječju hranu,
- 35 ili 76,08 % porodica ne mogu,ili nijesu mogle da, za novorodjenčad obezbijede dječju hranu.

Navedeni podaci su svakako uticali da, zbog ekstremnog siromaštva majki, u prenatalnom periodu 15 ili 15,30 % djece nije moglo normalno da se razvija pa su “mrtvorodjena “,što je daleko iznad prosjeka.

Ostvarivanje prava za novorodjenčad i porodilje :

Vrsta prava za novorodjenče i porodilju:	Broj	%
Pravo na: opremninu za novorodjenče i porodiljsko bolovanje za majku je,u zadnjih 5 godina ostvarilo	8	17,39
Navedeno pravo nije regulisano, zbog nedostatka personalne dokumentacije, neriješenog statusa porodice, ili neobaviještenosti o mogućnosti ostvarivanja prava	12	25,53

Podatak da 35 ili 76,08 % porodica smatra da bi bilo poželjno da ljekarske ekipe obilaze naselja u kojim žive i pripadnici REA populacije (u prvom redu naselje Lovanja),treba koristiti pri izradi LPA.

Podatak da samo 1 ili 2,17 % anketiranih navodi da je „ odnos medicinskog osoblja prema pripadnicima REA populacije loš „ je dobar indikator.

IX STANJE U OBLASTI ZAPOŠLJAVANJA :

U radnom odnosu,sa svim pravima iz radnog odnosa, nalazi se 18 ili 45,00 % radno sposobnih lica,

U radnom odnosu, bez prava iz radnog odnosa, sem prava na minimalni lični dohodak nalazi se 14 ili 35,00 % radno sposobnih lica,što treba apostrofirati u LPA,

Indikativno je da se od 40 radno sposobnih žena u radnom odnosu nalazi samo 1 ili 2,77 % .

Većina zaposlenih radi u Javnom komunalnom preduzeću, na poslovima održavanja čistoće.

Po prikupljenim podacima niko se ne bavi poslovima iz „ zone sive ekonomije ”

Na evidenciju Zavoda za zapošljavanje Kotor je prijavljeno 30 ili 39,47 % radno sposobnih lica ,koja se redovno javljaju i traže zaposlenje, dok se 2 ili 2,56 % radno sposobnih lica javljaju povremeno. Nije prijavljeno 6 ili 7,89 % lica,koja nijesu zainteresovana za zaposlenje.

Za prekvalifikaciju je zainteresovano 26 ili 34,21 % lica. Interesovanja su različita a najviše zainteresovanih je za prekvalifikaciju ili dokvalifikaciju za: Auto limara,šnajdera,vulkanizera i keramičara.

X MIŠLJENJE PRIPADNIKA REA POPULACIJE O NAČINIMA RJEŠAVANJA NJIHOVIH PROBLEMA:

Pripadnici REA populacije sa područja opštine Kotor smatraju da bi, izuzetno teški ekonomsko-socijalni, a samim tim i društveni položaj mogli poboljšati kada bi :

Oblik pomoći	Broj	%
1. Neko od članova porodice dobio stalno zaposlenje	9	19,56
2. Porodica dobila plac na kome bi sagradila kuću	29	63,04
3.Porodica dobila stan	7	15,21
4.Ostali gdje jesu,us poboljšane ekonomsko-socijalne uslove	7	15,21
5. Otišli u neku drugu zemlju	2	4,34
6. Imali bolje uslove za školovanje djece	5	10,86
7.Imali bolju zdravstvenu zaštitu	2	4,34

XI ODNOS GRADJANA I INSTITUCIJA PREMA REA POPULACIJI :

Rezultati istraživanja pokazuju da je u opštini Kotor, odnos stanovnika drugih nacionalnosti prema pripadnicima REA manjinske zajednice sasvim dobar i korektan, jer ne navode ni jedan primjer diskriminatorskog odnosa prema njima.

Kada su u pitanju institucije i njihovi pretstavnici, 3 anketirana pripadnika REA populacije navode diskriminatorski odnos prema njima. To im se desilo u policiji 1 slučaj ili 0,52 % i u Centar za socijalni rad, 2 slučaja ili 1,04 %.

Nije mnogo, ali nije ni zanemarljivo.

PRIORITETNE OBLASTI

Zakonske odredbe i usvojene strategije Vlade Crne Gore, koje se odnose na poboljšanje položaja pripadnika RAE populacije ukazuju da je za emancipaciju, eliminisanje svih oblika diskriminacije, društvenu integraciju-bez asimilicije, poboljšanje pravnog, socijalno-ekonomskog i stambenog položaja RAE u opštini Kotor, neophodno se usmjeriti na sledeće oblasti:

- Regulisanje pravnog statusa i personalne dokumentacije
- Obrazovanje ,
- Zdravlje i zdravstvena zaštita,
- Zapošljavanje i prava iz radnog odnosa,
- Socijalna i dječja zaštita,
- Uslovi stanovanja i života ,
- Očuvanje identiteta , kulture i tradicije,
- Učešće RAE u društvenom i javnom životu.

PRAVNI STATUS I PERSONALNA DOKUMENTACIJA

Rezultati istraživanja koji su navedeni u situacionoj analizi pokazuju da određeni broj lica ne posjeduje identifikacioni broj što znači da ne posjeduje ni personalnu dokumentaciju. Ovi podaci upućuju na neophodnost brzog rješavanja problema nedostatka personalne dokumentacije, kao preduslova za ostvarivanje osnovnih ljudskih prava za osobe koje dokumentaciju ne posjeduju.

U tom cilju predviđaju se slijedeće aktivnosti:

Problemi :	Aktivnosti:	Vremenski okvir:	Realizatori:	Budžet:	Izvori sredstava:
RAE populacija nedovoljno poznaje svoja prava i načine njihovog ostvarivanja	- Neposredno upoznavanje RAE sa pravima koja im pripadaju, putem seminara, tribina ili individualno, o načinima za njihovo ostvarivanje i subjektima koji su u obavezi da im pomognu	2011 . i dalje	Nevladine organizacije u prvom redu NVO koje se bave pitanjima RAE populacije sa područja opštine Kotor -		Donatori u vidu podrške projekata
Neki članovi RAE popul. ne posjeduju	Pokrenuti postupke za	2011 . i dalje	Lica ili njihovi roditelji uz	Iz sredst . izdvojenih Budžetaom	Budžet Crne Gore ,za 2011. i

identifikacioni broj kao osnov za dobijanje personalne dokumentacije i elektronske dokumentacije	dobijanje identifikacionog broja i personalne dokumentacije		pomoć NVO-a, Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave i nadležnih organa opštine	opštine Kotor, za 2011. godinu za primjenu LPA i iz sredstava koja za iste namjene izdvaja Vlada RCG, za primjenu Strategije u 2011 godini i iz sredstava donatora	Budžet Opštine Kotor za 2011 godinu
Neki pripadnici RAE populacije ne posjeduju crnogorsko državljanstvo a određeni broj je pokrenuo postupak sticanja crnogorskog državljanstva	Pokrenuti postupke i procedure za obezbjeđivanje nedostajućih dokumenata	2011.	Lica bez dokumenata uz pomoć NVO-a i Kancelarije Vlade CG	Iz sreds. Budžeta Crne Gore predviđenih za ove namjene u 2011. god. i	Budžet Crne Gore
REA koji nijesu crnogorski / ukupno -- porodica / državljani nemaju riješen status posjeduju broj legitimacije raseljenog lica koje više ne važe	izdavanje dokumenata za u skladu sa Zakonom o državljanstvu Zakonom o strancima Strategijom Vlade RCG za poboljšanje položaja RAE	2011 i dalje		Iz sredstava Budžeta Crne Gore za primjenu Strategije od 2009-2012 godine + sredstva iz donacija stranih donatora	Budžet Crne Gore,, - UNICEF, - UNHCR, - UNDP, - Savjet Evrope, - Kancelarija za strance u CG

OBRAZOVANJE

BROJNO STANJE UČENIKA RAE POPULACIJE U OSNOVNIM ŠKOLAMA OPŠTINE KOTOR

U osnovnim školama Opštine Kotor jedan od prioriteta je uključivanje djece RAE populacije u obrazovni proces.

Ovo ne podrazumijeva samo upis u odgovarajuće obrazovne institucije nego i izlaženje u susret posebnim potrebama ove djece. Pod posebnim potrebama se podrazumijeva: garantovanje kvaliteta učenja, kvaliteta okruženja u kome se izvodi nastava i kvaliteta učeničkog postignuća.

Pri rješavanju ovih problema potrebno je uključiti sve zainteresovane strane: roditelje, škole, Ministarstvo prosvjete, Opštinu, NVO, Centar za socijalni rad, kao neophodnu podršku ovoj populaciji za što kvalitetnije pohađanje prosvjetnih ustanova.

1. BROJ UPISANIH UČENIKA RAE POPULACIJE U ŠKOLAMA OPŠTINE KOTOR

ŠKOLA	BROJ UPISANIH UČENIKA RAE POPULACIJE
O.Š. „Njegoš“ Kotor	37
O.Š. „N.h. Savo Ilić“ Dobrota	13
O.Š. „ Nikola Đurković“ Radanovići	17
O.Š. „Ivo Vizin“ Prčanj	-
O.Š. „Veljko Drobniaković“ Risan	1
UKUPNO:	68

2. POLNA STRUKTURA UPISANIH UČENIKA

M	Ž
32	36

3. BROJNO STANJE PO RAZREDIMA

razred	M	Ž	ukupno
1.	5	12	17
2.	6	5	11
3.	6	6	12
4.	6	7	13
5.	1	1	2
6.	3	3	6
7.	2	1	3
8.	3	-	3
9.	-	1	1

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

Prioritetno područje	Ciljevi	Metode i aktivnosti za ostvarivanje ciljeva	Neophodni resursi - finansijski, organizacijski, ljudski	Vrijeme realizacije	Nosioci posla
Podrška učenicima RAE populacije	1) Dovedi djecu u školske klupe	a) Individualni i grupni razgovori	Roditelji, škola	Septembar svake školske godine	Uprava škole Uprava škole
	2) Uvijek dovoljno vremena za njih	a) Individualni i grupni razgovori	Nastavnici, razredne starešine, psiholog	Tokom školske godine	Uprava škole
	3) Stvaranje uslova za nesmetani rad	a) Nabavka udžbenika i školskog pribora	Ministarstvo prosvjete, Opština, škola, NVO Odjeljenjske knjige, pismeni pozivi roditeljima	Septembar svake školske godine Tokom školske godine	Uprava škole, razredne starješine, psiholog
	4) Smanjiti broj izostanaka sa nastave	a) Vođenje evidencije o izostancima, razgovori sa djecom i roditeljima	Čas više	Tokom školske godine	Uprava škole, razredne starješine, predmetni nastavnici
	5) Motivisati učenike za sticanje znanja	a) Razgovori o učenju, organizovanje dopunske nastave			

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

Prioritetno područje	Ciljevi	Metode i aktivnosti za ostvarivanje ciljeva	Neophodni resursi - finansijski, organizacijski, ljudski	Vrijeme realizacije	Nosioci posla
	6) Podrška učenicima da ne pođu pogrešnim putem	a) Prevencija vršnjačkog nasilja, narkomanije	Edukativne radionice, razredne starješine, predmetni nastavnici, psiholog	Tokom školske godine, prema planu	Uprava škole, razredne starješine, psiholog
	7) Podrška učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama	b) Humani pedagoški pristup, dobra riječ a) Izrada IROP-a	Zaposleni u školi Rješanja Komisije za usmjeravanje	Tokom školske godine Kraj septembra	Uprava škole Tim za izradu IROP - a
Povećavanje broja upisane djece RAE populacije u osnovnu školu	8) Upis djece u I razred osnovne škole	a) Identifikacija djece prispjele za školu	Opština Kotor Skr. za opštu upravu Matična služba	April - maj	Komisija za upis djece u I razred

ZDRAVLJE I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA RAE POPULACIJE U OPŠTINI KOTOR

Podaci navedeni u situacionoj analizi za opštinu Kotor, ukazuju da na području ove opštine živi:

- 39 porodica domicilnih Roma, Egipćana i Aškalija, sa ukupno 171 članom i
- 7 porodica raseljenih sa Kosova i Metohije, čijih 21 član trenutno ima status „stranci sa nastanjenjem u Crnoj Gori.“

Porodice žive u prigradskim naseljima : Trojica, Sveti Vrač, Dobrota, Kamp bb., Sveti Stasija, Lovanja i Škaljri. Naselja su relativno dobro uređena i

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god. snabdjevena osnovnom infrastrukturom, izuzev naslja „ Lovanja „, u kome su uslovi života i stanovanja ispod svakog minimuma .

Navedeni podaci ukazuju da u cilju očuvanja zdravlja i efikasnijeg organizovanja zdravstvene zaštite za pripadnike RAE populacije u Opštini Kotor u narednom periodu potrebno posvetiti posebnu pažnju i realizovati slijedeće aktivnosti:

Mjere i aktivnosti:	Realizatori	Vremenski okvir	Budžet	Izvori sredstava:
Organizovanje i sprovođenje detaljnog medicinskog istraživanja o stanju, problemima i potrebama RAE populacije u domenu zdravlja i zdravstvene zaštite sa predlogom mjera	JZU Dom zdravlja Kotor, Zdravstvene ustanove sa područja opštine Kotor, Institut za javno zdravlje Podgorica, uz podršku Ministarstva zdravlja, Ministarstva rada i socijalnog staranja i Republičkog Fonda za zdravstveno osiguranje	2011 - 2015	Iz Budžeta Crne Gore za realizaciju Strategije za 2011. godinu	Budžet Budžet Crne Gore, Donacije
Obezbjeđivanje zdravstvenih knjižica za pripadnike RAE populacije na području opštine KOTOR i određivanje izabranog ljekara za iste	Državne ustanove, javna preduzeća, privatne firme u kojima su zaposleni pripadnici RAE populacije,, Zavod za zapošljavanje Crne Gore - Biro rada Kotor, JUCentar za socijalni rad Kotor Kancelarija za zbrinjavanje izbjeglica u Crnoj Gori, Kancelarija za strance, Republički Fond zdravstva - Filijala Kotor	2011 - 2015 .	Iz sredstava izdvojenih iz Budžeta Opštine Kotor, za realizaciju LPA za 2011. godinu	Budžet Crne Gore i
Osnivanje Savjetovališta za planiranje porodice i popularizacija zdravih stilova života kod RAE	Izabrani doktori Doma zdravlja Kotor, stručna pomoć konsultanata Instituta za javno zdravlje	2011	Iz dijela Sredstava izdvojenih iz Budžeta Crne Gore, za	Budžet Crne Gore, Inostrani donatori

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

populacije kroz preventivni rad rad više Savjetovališta (Za mlade, HIV-a -AIDS i sl.)			realizaciju Strategije i iz fondova namjenjenih rješavanju probčema RAE populacije	
Obezbijediti nesmetan pristup primarnom, sekundarnom i tercijarnom nivou zdravstvene zaštite u skladu sa Programima zdravstvene zaštite, svim pripadnicima RAE populacije sa područja Opštine Kotor	Zdravstvene ustanove sa područja opštine Kotor u saradnji sa Ministrstvom Zdravlja, Ministarstvom rada i socijalnog staranja i Republičkim Fondom za zdravstveno osiguranje Podgorica	2011 - 2015 .	Iz sredstava izdvojenih iz Budžeta Crne Gore, za realizaciju Strategije i iz Budžeta Opštine Kotor i doprinosa koji se izdvajaju zdravstveno osiguranje	Budžet Crne Gore, Buždet Opštine, Republički Fond za zdravstveno osiguranje Podgorica Donacije Projekti
Stalne i periodične kontrole zdravlja: budućih majki i djece uz obaveznu i redovnu vakcinaciju djece , iz RAE populacije	JU „ Dom zdravlja „ Kotor, OO Crveni krst- Kotor i NVO sector	2011 - 2015 .	Iz Budžeta Crne Gore za realizaciju Strategije i Donacije	Budžet Crne Gore ,domaći i strani donatori
-obezbjeđenje redovne zdravstvene njege za: invalide, stara i nemoćna lica	Zdravstvene ustanove u Kotoru i JUCentar za socijalni rad Kotor, JU Dom starih Risan	2011 - 2015 .	Iznos predviđen zakonom za korisnike tuđe njege x broj korisnika	Budžet Ministarstva zdravlja, rada i socijalnog staranj

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

Periodični obilazak naselja pripadnika RAE populacije od strane zdravstvenih radnika	Zdravstvene ustanove u Kotoru i JU Centar za socijalni rad Kotor	2011 - 2015	Iz Budžeta Crne Gore i Bužđeta Opštine Kotor i Donacije	
EDUKACIJA REA populacije o važnosti Sprovedenja preventivnih mjera u cilju poboljšanja zdravstvene zaštite i kvaliteta života REA populacije - Istu edukaciju sporvoditi kroz organizovanje stalnih informativnih i edukativnovaspitnih aktivnosti	Radio Kotor, Radio „Skala” i drugi mediji sa područja opštine Kotor, NVO sektor, osnovne i srednje škole sa područja opštine Kotor, OO Crveni krst Kotor	2011 - 2015 .	Programi stranih donatora i ministarstva	Domaći i inistrani donatori
Šestomjesečna : dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija naselja i stambenih objekata u kojim žive pripadnici RAE	Higijenskoepidemiološka služba Doma zdravlja Kotor i Instituta zu javno zdravlje Podgorica	2011 - 2015 .	Iz sredstava izdvojenih iz Budžeta CG za primjenu Strategije, Sredstva iz podrške projekata NVO	Budžet Crne Gore, donatori

ZAPOŠLJAVANJE I PRAVA IZ RADNOG ODNOSA

Nepovoljna situacija RAE populacije u oblasti zapošljavanje je prilično uglavnom zbog niskog nivoa obrazovanja i radnih sposobnosti a nerijetko i zbog prikrivene ili neprikrivene diskriminacije . Od broja RAE koji žive na teritoriji Opštine Kotor minimalan je broj stalno zaposlenih a mali je broj i zaposlenih na određeno vrijeme. Oni sebi u većini slučajeva obezbjeđuju prostu egzistenciju baveći se raznim poslovima koje ostalo stanovništvo izbjegava da radi a to su razni povremeni fizički poslovi, održavanje gradske čistoće, zelenih površina, sakupljanja otpada (metalnog, plastičnog, namještaja i sl.) nerijetko i po kontejnerima .

1. Podaci o zaposlenosti

- Od 98 radno sposobnih RAE zaposlenih sa svim pravima iz radnog odnosa je 18 ili 45 % radno sposobnih lica.
- Zaposlenih bez prava iz radnog odnosa je 14 ili 35% radno sposobnih lica.
- Podaci kažu da je od 40 radno sposobnih žena zaposlena samo 1 što predstavlja 2,77%.

Zaposleni su uglavnom u Javnom komunalnom preduzeću, Gradskoj čistoći a mali broj je angažovan i preko Zavoda za zapošljavanje u Javnom radu » Neka bude čisto «. Svi pomenuti poslovi su iz oblasti komunalnih usluga tj.odražavanja gradske čistoće, zelenih površina i magistralnih puteva.

2. Evidencija nezaposlenih

- Broj nezaposlenih RAE populacije na evidenciji Zavoda za zapošljavanje u Kancelariji Kotor je 39 od čega 1 lice aktivno traži posao a 38 se prijavljuju zbog zdravstvene zaštite, MOP-a , jednokratne pomoći i sl . Prijavljena lica su uglavnom sa nezavršenom osnovnom školom tj.nekvalifikovani radnici.
Po evidenciji ta lica uglavnom već rade poslove iz oblasti sive ekonomiji za sopstveni račun (sakupljanje otpada , povremeni fizički poslovi sezonski poslovi i sl.) ili za tuđi račun (povremeno i privremeno angažovanje za neke kraće fizičke poslove) a preko Zavoda ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu , socijalnu pomoć, jednokratnu pomoć i sl.

U javnom radu » Neka bude čisto« za 2010 god. preko Zavoda je bilo angažovano 10 lica u sezoni a za period preko cijele godine ih je i dalje zaposleno 5.

Za obuke, kurseve, prekvalifikacije i dokvalifikacije koje Zavod u kontinuitetu organizuje pripradnici RAE populacije nisu pokazali interesovanje a razlog je uglavnom neobrazovanost i slabo poznavanje jezika samim tim otežana komunikacija i razumijevanje kao otežavajući faktor uključenja i uspješnog završetka programa.

Zajednicu RAE koja živi u Opštini Kotor karakterišu sledeći problemi : izražena nezaposlenost, neobrazovanost, nepismenost i rad na crno stoga je neophodno preduzeti konkretne korake da se ublaže i bar djelimično riješe navedeni problemi .

Analizom obrazovne i socijalne strukture može se zaključiti da pripradnici RAE populacije predstavljaju teže zapošljivu kategoriju nezaposlenih lica što podrazumijeva osmišljavanje kompleksnih programa, mjera i aktivnosti koje će pomoći bržem i lakšem uključivanju u potrebe aktuelnog tržišta rada samim tim i zaposlenje. Takođe je neophodno vršiti kontinuiranu kontolu implementacije usvojenih mjera i programa

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

Mjere I aktivnosti	Realizatori	Vrem. okvir	Budžet	Izvori sredstava
Informisanje o značaju prijave na evidenciju Zavoda za zapošljavanje, pravima I obavezama kao I mogućnostima koje im Zavod za zapošljavanje nudi na koji način će se stvoriti preduslovi za prijavu radno sposobnih lica RAE populacije.	Biro rada - Kancelarija Kotor uz pomoć Kancelarije Romski centar I predstavnika romske zajednice	2010-2015		Budžet Zavoda za zapošljavanje I donacije stranih I domaćih organizacija
Organizovati posebne jednogodišnje programe doškolovanja za znanja I vještine za koje postoji povećana potreba na tržištu rada I na taj način omogućiti prilagođavanje savremenim uslovima koji su neophodni za uklanjanje na tržište rada- građevina, mašinsko čišćenje, trgovina, ugostiteljstvo, rad na plaži, obezbjeđenje, čuvanje I sl. Posebnu pažnju treba usmjeriti na žene-konfekcija, trgovina, ugostiteljstvo, frizeri	Biro rada- Kancelarija Kotor , Srednja škola Kotor, Zavod za lica sa poremećajem sluha I govora, NVO koje se bave problemima RAE I obrazovanje m odraslih.	2010-2015		Budžet Zavoda za zapošljavanje, budžet Opštine Kotor I donacije stranih I domaćih organizacija
Osmisliti nove javne radove održavanja I čišćenja -grada, pojedinih značajnih lokaliteta, zelenih površina, plaža, sa lokalnim partnerima i ravnopravno uključiti članove RAE populacije.	Biro rada- Kancelarija Kotor, Opština Kotor , Javno komunalno preduzeće, Turistička organizacija Kotor, Muzeji Kotor I Perast, Zavod za zaštitu spomenika kulture Kotor	2010-2015		Budžet Zavoda za zapošljavanje, donacije stranih I domaćih organizacija

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

<p>Osmisliti javne radove u formi radionica ili zadruga gdje bi se afirmisalo kulturno-istorjsko I tradicionalno nasleđe RAE-izrada I prodaja suvenira sa motivima iz njihove tradicije, organizovanje kulturno-umjetničkih programa sa kojima bi se pored redovnog prikazivanja obilazile škole.i vrtići I na koji način bi se radionica I finansirala..</p>	<p>Biro rada - Kancelarija Kotor, Opština Kotor-sekretarijat za kulturu I društvene djelatnosti, Centar za kulturu Kotor, Osnovne škole, predškolska ustanova I NVO sektor</p>	<p>2010-2015</p>		<p>Budžet Zavoda za zapošljavanje, budžet Opštine Kotor (Konkurs za NVO) donacije stranih I domaćih organizacija</p>
<p>Oranizovanje programa u formi radionice ili zadruge gdje bi se njegovala stara tradicionalna zanimanja za kojima I danas ima potrebe na tržištu (kovači, obučari, I sl.)</p>	<p>NVO sektor, Škola za lica sa poremećaje m sluha I govora (u smislu obuke u njihovim radionicama I sa njihovim majstorima)</p>	<p>2010-2015</p>		<p>Budžet Opštine Kotor I donacije stranih i domaćih organizacija</p>
<p>Stimulacija RAE populacije za bavljenje poljoprivredom kroz posebno osmišljene programe I povoljne uslove kreditiranja.</p>	<p>Ministarstvo poljoprivred e u skladu sa Strategijom za poboljšanje pozicije RAE , poreska Uprava-područna jedinica Kotor, Biro rada-Kancelarija Kotor I međunarodn i donatori.</p>	<p>2010-2015</p>		<p>Državni budžet, budžet Zavoda za zapošljavanje, I donacije stranih I domaćih organizacija</p>

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

Stimulacija preduzetništva kroz program samozapošljavanja pod povoljnijim uslovima od već predviđenih.	Ministarstvo finansija u skladu sa Strategijom, Poreska uprava-područna jedinica Kotor i međunadodni donatori.	2010-2015		Državni budžet, budžet Zavoda za zapošljavanje, i donacije stranih i domaćih organizacija
Forsiranje sezonskog zapošljavanja posebno za radna mjesta na kojima se zapošljavaju strana lica.	Biro rada-Kancelarija Kotor, privatni sektor a posebno turističko-ugostiteljska, trgovačka i građevinska preduzeća.	2010-2015		
Davanje prioriteta u zapošljavanju nakon završenih obuka ili završenog fakulteta.	Biro rada - Kancelarija Kotor, Opština Kotor, Javne ustanove, Obrazovni sektor, Zdravstvene ustanove, organi lokalne samouprave.	2010-2015		
Osmisliti partnerstvo sa javnim ustanovama (školstvo, zdravstvo, sudstvo, Opština) za zapošljavanje određenog broja pripadnika RAE populacije svake godine.	Biro rada-Kancelarija Kotor, Opština Kotor, Javne ustanove, Obrazovni sektor, Zdravstvene ustanove, organi lokalne samouprave.	2010-2015		

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

Preduzeti mjere za eliminaciju svih oblika diskriminacije po pitanju prava na zaposlenje kao i prava iz radnog odnosa .	Opštinski i republički organi inspekcijski organi represivnim mjerama a Biro rada-Kancelarija Kotor u i NVO sektor za romska pitanja preventivno edukativnim akcijama	2010-2015		
---	---	-----------	--	--

SOCIJALNA I DJEČIJA ZAŠTITA

Podaci iz situacione analize koji se odnose na materijalni položaj porodica pokazuju da je materijalni položaj porodica veoma loš. Podaci pokazuju da 3 porodice ili 6,25 % ostvaruje prihode od sezonskih poslova, 12 porodica ili 26,08 % se bavi sakupljanjem sekundarnih sirovina. Svega 13 porodica ostvaruje lični dohodak, dok jedno lice ima pravo na penziju. Od nekih drugih izvora živi 2 porodice. Međutim podaci govore da visina sredstava koje ostvaruju ne zadovoljavaju osnovne životne potrebe. Za njih 37 ili 80,43 % nemogućnost zarade je jedan od problema koji veoma značajno ugrožavaju njihov socijalno ekonomski položaj porodice. Podaci takođe pokazuju da samo 8 porodica mogu da djelimično zadovolje osnovne potrebe porodice.

Nedostatak odgovarajuće personalne dokumentacije, neophodne za regulisanje prava iz oblasti socijalne i neposredne dječje zaštite je osnovni uzrok za otežani pristup RAE porodica ovim pravima.

U cilju smanjenja siromaštva porodica RAE , Lokalnim akcionim planom se predviđaju slijedeće aktivnosti :

Aktivnosti:	Realizatori	Vremenski okvir	Budžet	Izvori sredstava:
Izrada baze podataka o materijalnom položaju RAE porodica sa područja opštine Kotor .Posebnu pažnju obratiti na osobe sa	JU Centar za socijalni rad NVO	2011 uz kontinuirano ažuriranje	Iz sredstava budžeta opštine Kotor Sredstava donacije	Domaći i strani donatori

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

invaliditetom i stepen ostvarenosti njihovih socijalno zaštitnih prava				
Pomoć licima RAE populacije da obezbijede lična dokumenta i dokumenta neophodna za pristup pravima iz oblasti socijalne i dječje zaštite	Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave - ROMSKI CENTAR HERCEG NOVI	2011- pa nadalje do konačnog rješenja	Posebni projekti .donacija sredstva budžeta države Budžet opštine ROMSKI CENTAR HERCEG NOVI	Domaći i strani donatori
Poboljšanje dostupnosti usluga JU Centra za socijalni rad i korišćenje „diskrecionog” prava za najugroženije porodice RAE populacije	JU Centar za socijalni rad,, NVO sektor-	2011-	NADLEŽNO MINISTARSTVO	Domaći i strani donatori
Omogućavanje efikasnog ostvarivanja prava i usluga socijalne i dječje zaštite za porodice RAE populacije u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti	Ju Centar za socijalni rad NVO	2011	Budžet ministarstva rada i socijalnog staranjan	Domaći i strani donatori
Uključivanje djece sa smetnjama u razvoju iz RAE porodica u odgovarajuće ustanove i u budući centar	Udruženje roditelja za djecu sa posebnim potrebama, NVO Stručni tim za	2011-2015	Budžet Crne Gore	Domaći i strani donatori

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

za djecu sa posebnim potrebama	realizaciju LPA			
Animiranje roditelja djece sa posebnim potrebama iz ove populacije da se učlane u NVO udruženje roditelja djece sa posebnim potrebama	Udruženje roditelja djece sa posebnim potrebama, druge NVO osnovne škole koje pohađaju djeca iz ove populacije, Stručni tim za realizaciju	2011		Domaći i strani donatori
Redovno praćenje i evidentiranje promjena socijalnog statusa RAE populacije na području opštine Kotor	Centar za socijalni rad.. lokalni tim za praćenje realizacije lokalnog plana	Kontinuirano počev od 2011 godine ;		Domaći i strani donatori

USLOVI STANOVANJA I ŽIVOTA RAE POPULACIJE NA TERITORIJI OPŠTINE KOTOR

U trenutku izrade situacione analize na području opštine Kotor evidentirano je da živi 39 porodica domicilnih Roma, Egipćana i Aškalija sa 171 članom. Porodice žive u prigradskim naseljima: Trojica, Sveta Vrača, Dobrora, Kamp, Sveti Stasija, objekti Javnog Komunalnog preduzeća u zoni "Nova Lovanja", Škaljarima i Lovanja.

Uslovi stanovanja u navedenim naseljima su različiti, od relativno dobrih uz postojanje osnovne infrastrukture **do izuzetno neuslovnih u dijelu naselja Lovanja.**

U naselju **Lovanja** koje se nalazi na samoj granici sa opštinom Tivat smješteno je vangradsko naselje privremenog karaktera gdje su izgrađeni privremeni objekti nekoliko porodica RAE populacije uglavnom raseljena lica.

Objekti su većinom izgrađeni od neadekvatnog materijala - drveta, lima, ter papira i sl., nemaju elektro ni vodovodni priključak već se stanovnici snabdijevaju pitkom vodom putem postavljenih rezervoara koji se pune cisternama za vodu gradske službe zaštite. Sanitarni objekti poljskog tipa veoma su neuredni i neadekvatni.

Uređenost ovog privremenog lokaliteta, koji često služi i kao nelegalna deponija smeća, izuzetno je neadekvatna sa putnom mrezom - makadamom koju je

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god. potrebno stalno obnavljati. Izuzetno je izraženo plavljenje lokaliteta u toku kišnog perioda zbog neadekvatno riješenih kišnih kanala na inače neprimjerenom terenu za stanovanje.

U neposrednoj blizini naselja nalazi se malo jezero, bolje rečeno - bara koja je izvor zaraze, leglo komaraca i drugih insekata, koja često služi i kao deponija smeća. Redovan DDD tretman koji obavlja opština Kotor, dijelom predupređuje razna oboljenja i epidemije.

Pored navedenih objekata na dijelu ovo lokaliteta se nalaze tri stambena kontejnera gdje su smještene tri porodice dislocirane sa ranijeg naselja u Škaljarima kod Stadiona. Ovi objekti su priključeni na gradsku električnu mrežu i imaju zadovoljavajući kapacitet vode iz rezervoara sa opremom za snabdijevanje objekata.

Imajući navedeno u vidu, uslovi života su vrlo nehumani i daleko od zadovoljavajućih što lokalitet Lovanja čini potpuno neuslovan za dalje stanovanje.

Evropska socijalna povelja, Konvencija Ujedinjenih Nacija o uslovima stanovanja obavezuju nas na obezbijedjivanje minimuma urbanističkih, higijenskih, zdravstvenih, sanitarnih uslova života, bez diskriminacije.

U cilju uređenja i zaštite životne sredine i poboljšanja uslova stanovanja i života porodica REA sa područja opštine Kotor neophodno je postići opšte urbanističko-komunalne uslove stanovanja RAE populacije, kontinuirane i integrisane aktivnosti različitih državnih organa, privrednih subjekata, društvenih institucija, nevladinog sektora i međunarodne zajednice.

Za period 2011.-2016.god. na koji se odnosi ovaj Lokalni akcioni plan neophodno je u oblasti poboljšanja uslova života RAE populacije ostvariti poboljšanje minimalnih uslova stanovanja, posebno u higijensko-zdravstvenom smislu.

Kratkoročno planiranje se odnosi na sledeće aktivnosti:

Aktivnosti:	Realizatori:	Vremenski okvir:	Budžet:	Izvori sredstava:
Formiranje komisije sastavljene od predstavnika nadležnih organa Lokalne samouprave, mjesnih zajednica na čijem području žive porodice RAE populacije, Centra za socijalni rad	Nadležni organi lokalne samouprave, Sekretarijat za urbanizam i JU Centar za socijalni rad Kotor NVO sektor	2011-2013	0,5 % sredstava iz Budžeta Vlade CG namijenjenih realizaciji Strategije za 2011. i 2012. godinu	Budžet Crne Gore

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

Kotor, NVO-a i RAE populacije,, sa zadatkom utvrđivanja pravog stanja nepokretne imovine REA porodica i mogućnosti legalizacije objekata i eventualno čitavih naselja, u skladu sa GUP.				
Legalizacija nelegalizovanih objekata u kojim žive porodice REA populacije , ukoliko je to u skladu sa Generalnim planom i Detaljnim urbanističkim planovima opštine Kotor	Nadležni organi lokalne samouprave u saradnji sa Komisijom za praćenje realizacije LPA, predstavnici REA i NVO sektor	2011-2016	Sredstva iz evropskih fondova, kroz finansiranje projekata: IPA i EBRD, 2 % sredstava iz Budžeta Crne Gore namijenjenih za realizaciju Strategije, na godišnjem nivou i 5 % sredstava iz Budžeta Opštine Kotor namijenjenih za realizaciju LPA, na godišnjem nivou, počev od 2011. godine.	Evropski fondovi, Budžet Crne Gore i Budžet Opštine Kotor
Uređenje i održavanje životne sredine u naseljima u kojim žive i pripadnici REA populacije na području opštine Kotor	Pripadnici REA populacije i ostali stanovnici uz pomoć Sekretarijata za zaštitu životne sredine opštine Kotor, Javnog komunalnog preduzeća i JP Vodovod, .NVO sektor.	2011-2016	sredstava iz Budžeta Opštine Kotor namijenjenih za realizaciju LPA počev od 2011. godine i sredstva iz podrške ekoloških projekata. Sredstav po konkursu ministarstava.	Budžet Opštine Kotor, domaći i strani donatori.
Obezbjedivanje urbanističko komunalnih i poreskih olakšica za ipovlastica za	Nadležni opštinski i državni organi	2011-2016		Budžet Crne Gore, Opštine Kotor

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

individualnu stambenu izgradnju REA, u skladu sa Strategijom Vlade za poboljšanje položaja REA populacije 2008-2012 u CG				
Izgradnja kolektivnih i individualnih stambenih objekata za porodice REA kroz donacije i programe subvencioniranog kreditiranja uz postepeno eliminisanje segregacije REA populacije na području opštine Kotor	Porodice REA, lokalna samouprava i NVO sektor, i Komisija za praćenje LPA, kroz izradu zajedničkih projekata za obezbjeđivanje sredstava iz odgovarajućih evropskih fondova, namijenjenih Dekadi ukjučivanja Roma u zemljama jugoistočne Evrope.	2011-2016	Sredstva od podrške projekata i kredita, po predračunima radova i projektnoj dokumentaciji za stambene objekte. 3 % sredstava iz Budžeta Crne Gore za realizaciju Strategije (za izradu projektne dokumentacije)	Evropski fondovi, Budžet Crne Gore
Rješavanje stambenog pitanja za dvije najugroženije porodice REA, postavljanjem dvije montažne kuće, na lokaciji koju odredi nadležni opštinski organ u skladu sa GUP	Opština Kotor , NVO sektor,, JU Centar za socijalni rad- Kotor, kroz zajednički projekat.	2011-2014	50.000 eura	Iz Budžeta Crne Gore namijenjenog za realizaciju Strategije, segment stanovanje za 2011-2012. godinu Lokalna samouprava dodjelom odgovarajuće lokacije.
Izrada i	Sekretarijat za	2011-2014	Sredstva iz	Evropski

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

realizacija planova za rekonstrukciju i izgradnju objekata za stanovanje (zamijena objekata od trošnih materijala); izmiještanje naselja ukoliko je predviđeno planom u naselju Lovanja	Urbanizam Opštine Kotor, Javno komunalno preduzeće Kotor, Elektro-distribucija Sekretarijat za opštu upravu u saradnji sa Mjesnom zajednicom.		evropskih fondova za realizaciju projekata, 2 % iz Budžeta Vlade za realizaciju Strategije, godišnje, budžetska sredstva Opštine planirana za RAE populaciju, namjenjenih za realizaciju LPA.	fondovi, - Budžet Crne Gore, Budžet Opštine Kotor
Snabdijevanje svih naselja RAE pitkom vodom i priključivanje na vodovod, kanalizaciju i ostalu urbanističku infrastrukturu. Izrada programa	Nadležni organi lokalne uprave i javna preduzeća	2011-2016	sredstava iz Budžeta Opštine Kotor namijenjenih za realizaciju LPA počev od 2011. godine i sredstva iz javnih preduzeća	Budžet Opštine Kotor, budžet javnih preduzeća
Određivanje i uređenje lokacije za sahranjivanje pripadnika REA populacije na postojećim grobljima u opštini Kotor ili na novoj lokaciji u skladu sa Detaljnim urbanističkim planom	Nadležni organi Opštine Kotor i Javno komunalno preduzeće	2011-2016	sredstava Budžeta Opštine Kotor namjenjena za realizaciju LPA počev od 2011 godine. Sredstva iz predpristupnih fondova EU, obezbijedena kroz partnerski projekat: Opštine Kotor, Javnog komunalnog preduzeća i NVO sektora.	Budžet Opštine Kotor i Evropski fondovi, Vlada Crne Gore

Učešće Roma, Aškalijskih i Egipćana u savremenom društvu uopšte, pa i u crnogorskom društvu, moramo zasnivati na specifičnostima koje karakterišu ove narode u odnosu na druge narode svijeta. U svim sredinama gdje žive Romi, uporedo sa poboljšanjem njihovog socijalno-ekonomskog položaja, potrebno je stvarati uslove za razvijanje kulture, mogućnosti javnog informisanja, izdavačke djelatnosti i sve one oblasti u kojima će se očuvati njihov etnokulturološki identitet u društvenom životu.

Istraživanja koja se odnose na perspektive RAE populacije u Crnoj Gori, odnose se na karakteristike RAE populacije koje je neodvojivo vezuju za ukupni romski narod; karakteristike RAE populacije nastale kao posljedica prilagođavanja i integrisanja u crnogorsko društvo.

U perspektivi dalje izgradnje romskog identiteta u Crnoj Gori, moramo istovremeno imati u vidu: nacionalne i etničke karakteristike RAE populacije, karakter multikulturalnog, multikonfesionalnog i multinacionalnog crnogorskog društva u jedinstvu političkog projekta i bitne modernizacijske tendencije savremenog društva.

Nacionalni identitet Roma je realitet, i ako raspršen po svijetu, a to znači da ga mora imati u vidu svaka država u kojoj Romi žive. U ovom smjeru idu argumenti Romskog nacionalnog kongresa (RNC). "Oni tvrde da Romi predstavljaju jedinstven istorijski i politički slučaj, kao jedna od evropskih legitimnih nacija. RNC dalje kaže da "njihov proces emancipacije treba da se crpi iz zajedničkog korijena i perspektiva, bez obzira na državljanstvo, pripadnost grupi ili zemlji porijekla". Bez ovih argumenata ni jedan element etnokulturnog identiteta Roma - etničke karakteristike, istorija, jezik, kultura, obrazovanje, običaji, način života - ne može imati puni značaj i smisao u definisanju njihovog položaja u određenoj državi i gradu u kome žive. Na toj osnovi se prevazilaze posljedice kulturnih razlika i međuetničke fragmentacije nomadskog života Roma koji traje do današnjih dana. Romska kultura je raznolika i ne postoji univerzalna kultura, ali postoje atributi zajednički za sve Rome: lojalnost porodici, vjerovanje u Boga i đavola, vjerovanje u sudbinu i prilagodljivost na promijenjene uslove.

Specifični elementi kulture Roma, Aškalijskih i Egipćana su jezik, muzika, religija, predanja i običaji.

U cilju što dosljednijeg ostvarivanja kolektivnih i individualnih prava i sloboda svih pripadnika RAE populacije, neophodno je djelovati na realizaciji što veće društvene uključenosti i ostvarivanja proklamovanih međunarodnih i državnih zakonskih opredjeljenja.

Podaci sa teritorije opštine Kotor prikupljeni u toku izrade situacione analize, jasno govore o vrlo skromnim dostignućima kao i zalaganjima pripadnika ove populacije i kompletnog društva na planu očuvanja njihove kulture, tradicije i običaja.

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

Organizovanih aktivnosti do sada gotovo da i nije bilo izuzimajući realizaciju zajedničke radio emisije na nivou Crne Gore „Krlo romengo“, kao i organizovanje priredbe sa autentičnim kulturnim sadržajem povodom novogodišnjih praznika u Osnovnoj školi „Njegoš“ Kotor.

Obzirom na sveukupno loše uslove života ove populacije, mogućnost djelovanja na planu očuvanja kulturnih osobenosti i tradicije svedena je na najmanju moguću mjeru i to u okviru porodice.

Obzirom na sličnost u postojećem stanju i iskazanim potrebama pripadnika ove populacije i na teritoriji opštine Tivat kao i zajedničku lokaciju naselja Lovanja, a u cilju daljeg sprovođenja odrednica potpisanog Memoranduma o saradnji na ovom planu sa opštinom Tivat, neophodno je aktivno saradivati na zajedničkim aktivnostima, pored ostalog i na planu očuvanja kulture, tradicije i običaja ove populacije.

Kako bi se pripadnici RAE populacije sa teritorije opštine Kotor u budućnosti potpuno društveno integrisali sa svim svojim osobenostima, a što znači izbjegavanje bilo kakve asimilacije u svom okruženju, neophodno je preduzeti sve mjere i aktivnosti koje se ovim LPA u narednom periodu planiraju realizovati.

Aktivnosti:	Realizatori:	Vremenski okvir:	Budžet:	Izvori sredstava:
Formiranje Savjeta za kulturu i obrazovanje RAE populacije u čijem sastavu treba uključiti predstavnike Opštine Kotor, obrazovnih institucija, istaknute obrazovane pojedince ove populacije	Nadležni organ lokalne uprave Sekretarijat za kulturu i društvene djelatnosti, NVO RAE	2011-2016	Sredstava izdvojena iz Budžeta Opštine Kotor za realizaciju LPA za RAE populaciju	Budžet Opštine Kotor
Osnivanje amaterskog KUD sa područja Kotora (i Tivta). Opština Kotor, Opremanje i iznalaženje prostora za rad	NVO RAE populacije sa područja Kotora (i Tivta), Savjet RAE	2012-2016	sredstava iz Ministarstva kulture, po Konkursu za NVO za opštinu Kotor, 1 % iz sredstava Budžeta Vlade CG namijenjenih za	Budžeti Crne Gore i Opštine Kotor, Fondovi za realizaciju „Dekade uključenja REA „, - donatori

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

			realizaciju Strategije i sredstva od podrške projekata	
Učlanjivanje pripadnika RAE populacije u amaterska KUD za područja Kotora i Tivta, kao i u svim obrazovnim ustanovama, školskim sekcijama	Amaterska kulturno umjetnička društva	2012-2016	NVO sa područja Opštine Kotor i Tivat i obrazovne ustanove	Budžet Opštine Kotor i Fondovi za realizaciju „Dekade uključenja REA , donatori
Realizacija programa sa temama o životu, kulturi, tradiciji i aktivnostima pripadnika RAE populacije	Lokalne radio stanice, TV, pisani mediji	2011-2016	1 % sredstava iz Budžeta Crne Gore predviđenih za realizaciju Strategije	Budžet Crne Gore
Pomoć u jačanju kapaciteta NVO RAE populacije, organizovanje obuke za pisanje projekata	Lokalna uprava	2011-2016	Sredstva planirana budžetom Opštine za RAE populaciju konkursi stranih i domaćih donatora	Budžet Opštine Kotor, domaći i strani donatori
Obilježavanje 8. aprila- svjetskog dana Roma, kao i drugih praznika organizovanjem programa, kulturno-zabavnog, obrazovnog, kreativnog karaktera	RAE nevladine organizacije, KUD-a, Opština Kotor I Kulturni centar	2011-2016	2 % iz sredstava Budžeta Crne Gore namijenjenih segmentu „ kultura „ Strategije Sredstva od podrške projekata	Budžet Crne Gore, donacije
Organizovanje radionica u cilju očuvanja romskog jezika i pozitivnih elemenata romske	RAE nevladine organizacije sa područja opštine Kotor i Tivat	2011-2015	Budžeti projekata kojim će aplicirati NVO	Domaći i strani donatori

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

tradicije i kulture				
Organizovanje sportskih aktivnosti za uključivanje što većeg broja mladih RAE populacije, Rome koji pokažu interes i talent za određene sportove, uključiti u rad sportskih klubova	RAE nevladine organizacije sa područja opštine Kotor i Tivat Opština Kotor	2011-2015	Budžeti projekata kojim će aplicirati NVO	Budžet opštine, Ministarstvo, Ministarstvo športa, RAE uduruženja, sportska društva
Organizovanje seminara za novinare o afirmaciji RAE putem medija. Organizovat će se najmanje jedan seminar godišnje za novinare u sklopu kojeg će se upoznati s: - pravima pripadnika RAE, negativnim rezultatima stereotipa i predrasuda te načinom afirmacije pozitivnih aspekata i izjednačenog i objektivnog izvješćivanja o Romima u medijima	RAE nevladine organizacije sa područja opštine Kotor i Tivat Opština Kotor	2011-2015	Budžeti projekata kojim će aplicirati NVO	Budžet Ministarstva manjina,

UČEŠĆE ROMA, AŠKALIJA I EGIPĆANA U JAVNOM ŽIVOTU

Iako su pripadnici romske populacije prisutni u Evropi od 14. vijeka, većinski narodi ih nisu uvijek priznavali kao punopravne građane Evrope i često im je bilo jako teško postići priznanje njihovog doprinosa evropskoj kulturi. Mnoge zajednice Roma, Aškalija i Ehipćana (RAE) danas žive u veoma teškim uslovima, a njihovo učešće u javnom životu je veoma ograničeno. U toku proteklih nekoliko godina napredak je postignut u formulaciji političkih i operativnih ciljeva kako bi se poboljšao ekonomski i društveni razvoj ove populacije u Evropi.

Mnogobrojni naponi na prevazilaženju ovakve situacije su često suočeni sa veoma teškim preprekama koje su prouzrokovane duboko ukorjenjenim stavovima i predrasudama.

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.

Uprkos nedostatku preciznih podataka o broju pripadnika RAE populacije, istraživanja pokazuju da većina pripadnika RAE populacije i dalje živi teško, uz višegodišnju diskriminaciju, što je doprinijelo siromaštvu, političkoj marginalizaciji i društvenom isključenju RAE zajednica.

Međutim, postoji razlog za nadu da će ovaj zatvoreni krug diskriminacije biti prekinut. Danas RAE populacija pokreće mnoge inicijative sa ciljem rješavanja njihove isključenosti i uključivanja u sve sfere života.

Organi vlasti, međunarodne organizacije i civilno društvo u Crnoj Gori moraju i dalje udruživati snage u oblasti unapređenja uslova života RAE zajednica. Posebna odgovornost leži i na RAE organizacijama civilnog društva da udruže napore u ostvarivanju svojih ciljeva. Opština Kotor kontinuirano radi na poboljšanju statusa RAE u društvu, što podrazumijeva i aktivnosti na sprovođenju Dekade Roma.

Situaciona analiza pokazuje da je još uvijek nedovoljna uključenost RAE populacije u društvene tokove. Poboljšanje statusa RAE populacije je prosto neizvodljivo bez njihovog adekvatnog učešća u javnom životu.

Na teritoriji opštine Kotor već dvije godine postoji nevladina organizacija koja do sada nije realizovala nijedan projekat. Razlog je nedovoljna angažovanost, pogrešan pristup, nedovoljno znanje-obrazovanje i posvećenost članova nevladine organizacije.

U cilju uključivanja RAE populacije u javnom životu, potrebno je, prije svega kadrovsko osposobljavanje zajednice za punopravno učešće u javnom životu radi uživanja osnovnih ljudskih prava, integracije u građansko društvo i zaštite egzistencijalnih potreba i interesa.

Usvajanjem Lokalnog plana akcija za uključenje Roma, Egipćana i Aškalija u opštini Kotor za period 2011 - 2016. god. i aktivno uključivanje predstavnika ovih populacija u pripremi Nacrta Lokalnog plana akcija predstavlja bitan napredak i značajan doprinos za njihovo dalje uključivanje u javni život lokalne zajednice. Doprinos navedenom je i podatak da će u Komisiji za praćenje implementacije Lokalnog plana akcija za RAE populaciju, jedan od članova biti predstavnik RAE populacije (nevladinog sektora). Pripadnici RAE populacije će biti nosioci brojnih aktivnosti koje su predviđene Lokalnim akcionim planom.

Da bi RAE populacija mogla da se više uključi u sve sfere javnog života, neophodno je preduzeti sledeće:

- Uključivanje RAE populacije u rad Skupštine opštine Kotor korišćenjem instituta „prazna stolica“, sa pravom obraćanja, bez prava glasa, kad se raspravlja o pitanjima od značaja za RAE manjinu,
- Saradnja predstavnika RAE populacije sa predstavnicima lokalne uprave,
- Obuka predstavnika nevladinih organizacija koje se bave RAE populacijom na izradi projekata i njihovo osposobljavanje za izradu projekata kojima bi konkurisali kod domaćih i međunarodnih donatora,
- Organizovanje edukativno-informativnih aktivnosti u lokalnim javnim servisima radi afirmisanja i širenja svijesti o položaju i potrebama RAE

Lokalni akcioni plan inkluzije RAE populacije u Opštini Kotor za period od 2011-2015 god.
populacije. Mediji mogu biti vrijedno sredstvo u podizanju svijesti i promociji različitosti i multikulturalizma,

- Organizovanje stručnih seminara, javnih debata i okruglih stolova o određenim pitanjima koja se odnose na poboljšanje statusa RAE populacije,
- Pomoć pri zapošljavanju lica RAE populacije,
- Organizovanje inicijativa civilnog društva koje će promovisati integraciju RAE populacije i dijalog kultura,
- Zajedničke aktivnosti RAE populacije i ostalih društvenih grupa.

FINANSIRANJE

Finansijski okvir za realizaciju aktivnosti koje su predviđene Lokalnim plan akcije uključenja REA bazira se na planiranim budžetskim sredstvima Opštine Kotor. Predviđeno je da se, počev od 2011. godine, u Budžetu Opštine opredjeljuje, odnosno izdvaja iznos od 5.000,00 (pet hiljada) eura godišnje.

Osim sredstava predviđenih Budžetom Opštine Kotor, za određene aktivnosti i projekte predviđena su sredstva iz državnog Budžeta, domaćih i međunarodnih donacija. Navedeno podrazumijeva posebno zalaganje članova Tima, nadležnog sekretarijata, a posebno NVO da se maksimalno angažuju na izradi projekata u cilju obezbjeđivanja sredstava za realizaciju pojedinih aktivnosti utvrđenih ovim Planom.

MONITORING I EVALUACIJA

Monitoring i evaluaciju će sprovoditi Radna grupa zadužena za izradu Plana, formirana rješenjem predsjednice Opštine.

Nakon usvajanja Plana od strane Skupštine opštine Kotor isti će biti dostavljen svim relevantnim institucijama i organizacijama koje će biti pozvane da dostavljaju informacije iz oblasti svog djelovanja u skladu sa planiranim aktivnostima.

Na osnovu navedenih podataka predviđne su slijedeće aktivnosti:

- Godišnja razmatranja uspješnosti u implementaciji Plana, uz obavještanje javnosti
- Godišnja procjena odvijanja planiranih aktivnosti, praćenjem realizacije glavnih ciljeva Plana
- Nalaz evaluacije, kroz izrade godišnjih izvještaja Komisije za praćenje implementacije LPA, će poslužiti za, eventualno revidiranje postavljenih ciljeva i aktivnosti i unapređenja cijelog procesa.

RADNA GRUPA ZA IZRADU PLANA